

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Coparenting and child anxiety

Metz, M.

Publication date

2017

Document Version

Other version

License

Other

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Metz, M. (2017). *Coparenting and child anxiety*. [Thesis, fully internal, Universiteit van Amsterdam].

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

SAMENVATTING

Coparenting en Angst van het Kind

In dit proefschrift worden verschillende associaties tussen coparenting en angst binnen het gezin getoetst, zoals voorgesteld in het model van Majdandžić, De Vente, Feinberg, Aktar, en Bögels (2012). Coparenting, de kwaliteit van de samenwerking tussen ouders in hun ouderlijke rol, speelt een mogelijke rol in de overbrenging van angst van ouders naar hun kinderen, omdat angst van ouders van invloed kan zijn op de manier waarop zij samenwerking en deze samenwerking kan vervolgens van invloed zijn op de angstontwikkeling van het kind.

Het doel van dit proefschrift was om meer inzicht te bieden in de relaties tussen coparenting en angstontwikkeling bij kinderen door het bestuderen van longitudinale data over voorlopers van angst bij kinderen (namelijk angstig temperament en negatief affect), coparenting en angst van het kind (*Hoofdstukken 2 – 5*). Om te achterhalen of coparenting een rol speelt in de angstontwikkeling van kinderen hebben we ook onderzocht of de ontwikkeling van een angstig temperament bij baby's naar latere angst bij kinderen verloopt via coparenting (*Hoofdstuk 3*) en of de relatie tussen negatief affect bij baby's en latere angst bij kinderen verandert door coparenting (*Hoofdstuk 4*). Daarnaast hebben we onderzocht of de prenatale factoren van angst van de ouder en huwelijkskwaliteit gerelateerd zijn aan coparenting en of deze twee factoren functioneren van invloed zijn op de relaties tussen de voorlopers van angst bij het kind, coparenting en angst van het kind (*Hoofdstuk 2, Hoofdstuk 3 en Hoofdstuk 5*).

In Hoofdstuk 2 hebben we longitudinale rapportages van ouders over het angstig temperament van hun kinderen en ouderrapportages over hun eigen coparenting geanalyseerd gedurende de periode dat kinderen 4 maanden tot 2.5 jaar oud waren. We vonden dat hogere niveaus van ondermijnende coparenting gepaard gingen met hogere niveaus van angstig temperament van de kinderen op alle leeftijden. We hebben geen relatie gevonden tussen steunende coparenting en angstig temperament van kinderen. We hebben ook onderzocht of coparenting een voorspeller was van later angstig temperament van kinderen en of angstig temperament van kinderen een voorspeller was van latere coparenting. We hebben geen steun gevonden voor deze voorspellende relaties tussen coparenting en angstig temperament van kinderen.

In deze studie hebben we wel gevonden dat ouders met hoge ernst van hun eigen angststoornis hogere niveaus van ondermijnende coparenting lieten zien, terwijl de ernst van ouderlijke angststoornissen niet gerelateerd was aan het niveau van steunende coparenting. Daarnaast hebben we gevonden dat de ernst van de ouderlijke angststoornissen niet van invloed is op de sterkte van de relaties tussen coparenting en angstig temperament van kinderen. Concluderend vonden we in deze studie dat ondermijnende coparenting, maar niet steunende coparenting, gerelateerd is aan hogere niveaus van de ernst van ouderlijke angststoornissen en aan hogere niveaus van angstig temperament van kinderen.

In Hoofdstuk 3 hebben we longitudinale data bestudeerd van observaties van angstig temperament van kinderen op 1 jaar, observaties van coparenting op 2.5 jaar en

ouderrapportages van angstsymptomen bij kinderen op 4.5 jaar. Daarnaast hebben we prenatale maten van ernst van ouderlijke angststoornissen gebruikt als moderator in de getoetste relaties tussen angstig temperament van kinderen, coparenting en angst van kinderen. We hebben geen significante directe effecten gevonden tussen angstig temperament van kinderen, steunende coparenting en angstsymptomen van kinderen. Bovendien vonden we ook geen moderatie-effect van ernst van ouderlijke angststoornissen in deze relaties. We vonden wel dat ernst van ouderlijke angststoornissen een significante moderator was in de relatie tussen angstig temperament van kinderen en latere ondermijnende coparenting en in de relatie tussen ondermijnende coparenting en latere angstsymptomen van kinderen. Specifieker, we vonden dat ouders met een hoge ernst van angststoornissen met een kind met een zeer angstig temperament elkaar minder ondermijnen als het kind 2.5 jaar is en dat ondermijnende ouders met een hoge ernst van angststoornissen kinderen hebben met een hoger niveau van angstsymptomen op 4.5-jarige leeftijd. In tegenstelling vonden we dat ouders met een lage ernst van angststoornissen en een hoog niveau van ondermijning juist kinderen hebben met een lager niveau van angstsymptomen op 4.5jarige leeftijd. Uit deze resultaten concluderen wij dat angstige ouders gevoeliger lijken te zijn voor het angstige temperament van hun kind en in reactie hierop minder ondermijnd worden. Bovendien lijkt ondermijnende coparenting van angstige ouders een risico te zijn voor de angstonwikkeling van kinderen, terwijl ondermijnende coparenting van niet-angstige ouders juist een beschermende factor lijkt te zijn voor de angstonwikkeling van kinderen. We stellen voor dat ondermijnende coparenting in combinatie met een angstige ouder voor te veel stress in het leven van het kind zorgt, waardoor het kind angstiger wordt op latere leeftijd, terwijl ondermijning van niet-angstige ouders juist kan dienen om het kind weerbaar te maken tegen de ontwikkeling van angstsymptomen.

In Hoofdstuk 4 hebben we ouderrapportages van het negatief affect van kinderen op 4 maanden, observaties van coparenting van vaders en moeders op 1 jaar en ouderrapportages van angst bij het kind op 2.5 jaar geanalyseerd. We hebben onderzocht of er directe relaties bestaan tussen negatief affect van baby's, coparenting en angstsymptomen van het kind en of coparenting functioneert als een moderator in de relatie tussen negatief affect van baby's en angstsymptomen van kinderen. We hebben coparenting gedragingen onderverdeeld in gedrag dat tegelijkertijd, ofwel simultaan, voorkwam (dat wil zeggen, beide ouders lieten tegelijk hetzelfde gedrag zien) en in gedrag dat ongelijkertijd, ofwel divergent, voorkwam (dat wil zeggen, moeder liet een bepaald coparentinggedrag zien terwijl vader neutraal was, of vader liet een bepaald coparentinggedrag zien terwijl moeder neutraal was).

We vonden dat ouders die met 4 maanden een hoog niveau van negatief affect bij hun baby rapporteerden minder divergente coparenting gedragingen lieten zien toen het kind 1 jaar was. Daarnaast vonden we dat divergente coparenting van het type waarbij vader steunend was terwijl moeder neutraal was een afzwakkend, beschermend effect had in de ontwikkeling van een negatief affect naar latere angstsymptomen van kinderen. Aan de

andere kant vonden we dat divergente coparenting van het type waarbij moeder steunend was terwijl vader neutraal was een versterkend effect had op de ontwikkeling van een negatief affect in de babytijd naar angssymptomen bij kinderen. Concluderend stellen wij dat het zo lijkt dat ouders van baby's met een hoog niveau van negatief affect geneigd zijn om minder coparenting interacties te laten zien waarbij slechts één ouder steunend is terwijl de andere ouder neutraal gedrag laat zien. Bovendien lijkt de steunende coparenting van vader terwijl moeder neutraal is als een beschermende factor te functioneren in de angstontwikkeling van kinderen, terwijl de steunende coparenting van moeder terwijl vader neutraal is mogelijk als een risicofactor functioneert in de angstontwikkeling van kinderen.

In Hoofdstuk 5 hebben we onderzocht wat de rol van prenatale relatietevredenheid van ouders (zelf-rapportage) is als voorspeller van zelf-gerapporteerde coparenting als kinderen 4 maanden tot 4.5 jaar oud zijn. Daarnaast hebben we bestudeerd of de relatie tussen coparenting en ouderrapportages van negatief affect van kinderen afhangt van de prenatale relatietevredenheid. We vonden dat hoge niveaus van prenatale relatietevredenheid een voorspeller zijn van hoge niveaus van steunende en lage niveaus van ondermijnende coparenting, van 4 maanden tot 4.5 jaar. Daarnaast vonden we dat wanneer vaders een hoog niveau van negatief affect bij hun kind rapporteren, deze vaders meer steunende coparenting laten zien dan vaders die een laag niveau van negatief affect bij hun kind rapporteren. Voor moeders vonden we geen relatie tussen hun coparentinggedrag en het negatief affect van het kind. In tegenstelling tot onze verwachting hebben we niet gevonden dat koppels met een lage relatietevredenheid gevoeliger waren voor het negatief affect van hun kind dan koppels met een hogere relatietevredenheid. We concluderen dat de steunende coparenting van vaders in reactie op het negatieve affect van hun kind mogelijk dient als beschermende factor in de relatie tussen de moeder en haar (moeilijke) kind. Daarnaast is prenatale relatietevredenheid een sterke en stabiele voorspeller van coparentinggedrag na de geboorte van het kind, ten minste tot kinderen 4.5 jaar oud zijn.

In conclusie (Hoofdstuk 6) laat dit proefschrift zien dat (voorlopers van) angst van kinderen en coparenting met elkaar zijn verbonden in sommige gevallen, maar niet altijd. We hebben significante relaties gevonden tussen hoge niveaus van negatief en angstig temperament van kinderen en hoge niveaus van ondermijnende coparenting, maar we hebben geen relaties gevonden met steunende coparenting. Daarnaast hebben we gevonden dat angstig temperament van kinderen een voorspeller is van later coparentinggedrag, maar we hebben geen relatie gevonden van coparenting naar later angstig temperament van kinderen. Aangezien we geen effecten hebben bestudeerd van angst bij het kind naar later coparentinggedrag kunnen we geen conclusies trekken over de richting van het effect tussen angst van het kind en coparenting. Het is mogelijk dat dit effect zowel van coparenting naar angst bij het kind (zoals aangetoond in dit proefschrift) als van angst naar coparenting loopt; hiervoor is vervolgonderzoek nodig.

Naast deze effecten hebben we gevonden dat de ernst van ouderlijke angst verbonden

is met coparentinggedrag van ouders: ouders die een hoge ernst van hun angst ervaren, ondermijnen elkaar meer dan ouders met een lage ernst van hun angststoornis. We vonden ook dat de ernst van ouderlijke angststoornissen van invloed is op de relatie tussen ondermijnende coparenting en (voorlopers van) angst bij kinderen. Ten slotte hebben we enig bewijs gevonden dat in het bijzonder het steunende coparentinggedrag van de vader, in tegenstelling tot het steunende gedrag van de moeder, verbonden is met het negatieve affect van kinderen en met angst van kinderen. Het steunende gedrag van de vader speelt mogelijk een beschermende rol in de ontwikkeling van angst bij kinderen, terwijl het steunende gedrag van de moeder mogelijk een risicofactor vormt voor de ontwikkeling van angst bij kinderen. Op basis van deze resultaten adviseren wij zowel onderzoekers als therapeuten om aandacht te besteden aan de rol van ouderlijke angst en coparenting in de behandeling van angst bij kinderen en om in het bijzonder aandacht te besteden aan de verschillende invloeden van het coparentinggedrag van vaders en moeders met betrekking tot angst bij kinderen.